

Santi Vidal, de jutge avantguardista a màrtir del sobiranisme

Com a magistrat, ha estat pioner en temes com l'apologia del genocidi, la violència de gènere o la normalització de la llengua | "M'agrada complicar-me la vida", va dir una vegada, abans de ser suspès com a jutge

Santi Vidal, en una imatge d'arxiu | Adrià Costa

?'M'agrada complicar-me la vida?', va dir el jutge Santi Vidal fa anys, abans de ser apartat de la judicatura. Les seves paraules eren premonitòries. La tempesta s'ha desfermat sobre ell arran de les seves darreres declaracions i ha acabat amb la dimissió com a senador, la culminació de tot un itinerari de geni i figura.

La infantesa de Santi Vidal (Sant Sadurní d'Anoia, 1954) és una masia envoltada de vinyes on ell corria de petit, Can Claramunt, a Sant Llorenç d'Hortons. El seu pare era un militar de carrera que va ser alcalde de Sant Sadurní a les acaballes del franquisme, que s'havia casat amb una pubilla de casa bona, Anna Maria Marsal. El jutge sempre ha estat vinculat a la vila, on és apreciat i se'l recorda com a jugador d'hoquei del Noia, l'equip llegendari amb què va guanyar una lliga espanyola.

Hi ha un actor que va ser important en la formació de Vidal: Raymond Burr. El noi que corria per les vinyes i que treballava a la verema quan era una feina molt dura, buscava el seu personatge. El va trobar en dues sèries de televisió que el van marcar de petit: *Perry Mason* i *Ironside*, on Burr encarnava respectivament un advocat espavilat, criminalista, i un detectiu a qui, malgrat anar en cadira de rodes, no se li escapava cap malfactor.

Seria advocat. Després d'estudiar Dret a l'Autònoma de Bellaterra, va treballar durant més de deu anys a un despatx laboralista proper al sindicat CNT, que en els inicis de la Transició va tenir un instant de glòria. Van ser anys de lectures de clàssics de l'esquerra radical, però els més heterodoxos, els més rebels contra tot sistema: Trotsky, Bakunin?

Un cop a la judicatura, magistrat de la sala penal de l'Audiència Provincial de Barcelona, Vidal va esdevenir un dels membres més actius de Jutges per a la Democràcia, l'associació progressista que es batia amb els conservadors, majoritaris, de l'Associació Professional de la Magistratura. La polèmica que aquests dies l'encercla no pot amagar el component de jutge d'avantguarda, de jurista que ha obert nous camins al dret. Moltes de les sentències pioneres a l'estat espanyol en temàtiques socials candents porten la seva signatura.

Va ser dels primers a emprar el català de manera sistemàtica al seu jutjat, i també a clamar contra la injustícia dels desnonaments i la necessitat de reformar la llei hipotecària. L'any 2001, en un cas de judici per abús a un menor de 14 anys, amb disminució psíquica, va fer condicionar el despatx del seu secretari com a sala de jocs i va col·locar càmeres ocultes de gravació per fer més suportable el tràngol al noi. En una sentència, va equiparar el delicte de maltractaments a una dona amb el de tortura. I el 2013 va admetre la querella per crims contra la humanitat que assenyalava l'Aviazione Legionaria italiana pels bombardejos de la Guerra Civil.

Vidal va ser el primer jutge a condemnar per apologia de genocidi i odi racial, delictes inclosos en la reforma del codi penal de 1996. Va ser el 1998 contra Pedro Varela, el propietari de la llibreria nazi Europa, condemnat a cinc anys de presó. En aquella sentència va escriure que la defensa dels drets humans estava per damunt de la llibertat d'expressió.

En les seves manifestacions públiques, Vidal també es va posicionar. Ho va fer mostrant-se crític amb les taxes judicials i amb el recurs fàcil a l'indult per part del govern, o en defensa de la normalització lingüística als tribunals. O quan va criticar la lentitud amb què, segons ell, procedia el jutge Juli Solaz en la instrucció del Cas Palau. Per aquestes declaracions ja va ser expedientat. Començava el seu pols amb l'estructura del poder judicial, que va acabar esclatant amb Carlos Lesmes, el conservador president del Consell General del Poder Judicial (CGPJ).

El camí al martirologi

El paper d'avantguardista judicial i la seva sobreexposició mediàtica van confluïr en el camí d'un jutge Vidal que, conscient o no, buscava coronar la seva biografia. La seva condició d'assessor del Consell Nacional per a la Transició va desfermar una ofensiva contra ell, que es va materialitzar així que va aparèixer com a impulsor i coautor d'un projecte de Constitució catalana que volia ser una eina de debat en ple procés sobiranista, però que el va posar en l'ull d'un huracà que, en més d'un moment, semblava que cercava.

L'avantprojecte de Constitució de Vidal, presentada en públic el gener del 2015, dibuixava un país ideal, que tindria un paper important per assegurar la pau internacional, on no hi hauria exèrcit i, per no haver-hi, no hi hauria ni pensions vitalícies ni majories absolutes al Parlament. Després es va ampliar amb incorporacions d'altres autors fins acabar el text definitiu. Abans de ser enllestit el text, el CGPJ de Lesmes el va suspendre com a jutge per tres anys. No l'expulsava, però, de la carrera judicial.

Santi Vidal ja era un referent més del procés. Una figura popular que s'abraçava al seu poble, com aquella abraçada amb què es va fondre amb el president Artur Mas quan aquest va entrar a declarar al TSJC. Vidal, que havia dit que mai faria política, la va fer, com quasi totes les personalitats de la societat civil que han tingut un protagonisme cívic des de l'inici del procés. El 20-D del 2015 va ser elegit senador per Barcelona en les llistes d'ERC i en les eleccions posteriors del 2016 va ser reelegit.

L'any 2013, en el pregó que li van demanar de fer per la festa major de Sant Sadurní d'Anoia, va definir la fama com una cosa efímera, que avui et puja i demà et baixa. Ben aviat ho comprovarà.